

מעדני אשר

גיליון תי"ד
(שנה ט')
חג השבועות תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לשמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 311-12 ללשון הקודש: 111-47

מי ששכח לומר שהחיינו בחג השבועות

האם יכול לברך עד שבעת ימים לאחר שבועות?

איתא בגמ' מגילה ה' ע"א דבשבועות יש תשלומין לקרבנות שבעת הימים אחר חג השבועות כמו שיש תשלומין בפסח ובסוכות לקרבנות.

יש לחקור מי שלא בירך שהחיינו בחג השבועות האם יש לו תשלומין כל שבעה כמו שיש תשלומין לקרבנות או דילמא לגבי זה אין תשלומין.

הנה בחק יעקב סימן תע"ג ס"ק א' כתב דאם לא בירך שהחיינו בחג השבועות מברך אח"כ כל שבעת הימים שהחיינו.

וכן משמע מדברי המגן אברהם סימן תע"ג ס"ק א' שכתב על הא דאיתא במחבר שבלייל פסח מברך שהחיינו כתב וז"ל ואם לא בירך בלייל ראשון מברך כל שבעה והוא הדין בכל ל"ט, כך מדייק מדברי האלה רבה אור"ח סימן תצ"ד, וכן הפרי מגדים אור"ח סימן תע"ג.

וכן כתב בבאר היטב אור"ח סימן תע"ב בשם החות יאיר דאפשר לברך זמן כל שבעה בעצרת.

ובאליה רבה אור"ח סימן תצ"ד ס"ק ד' תמה על החק יעקב: מהא דאמרין בגמ' עירובין מ' ע"ב "תן חלק לשבעה" אלו ז' ימי פסח, "לשמנה" אלו ח' ימי חג, כשהוא אומר "וגם" לרבות עצרת ור"ה ויוה"כ, ולהו"א של הגמ' דהרבי לברכת שהחיינו דאם לא מברך ליל ראשון מברך כל ז', ואם איתא דעצרת נמי כל ז' א"כ אמאי למדו מריבוי דוגם, הא נכלל נמי בחלק לשבעה, ועוד קשה מהא דאמרין בגמ' ר"ה ד' ע"ב דשמיני של חג תשלומין דראשון הוא, ואם איתא דדין תשלומין זמן חדא הוא, א"כ איך קאמר בגמ' סוכה מ"ו ע"א כשם שז' ימי החג טעונין קרבן זמן כך שמיני טעון קרבן זמן בפני עצמו, הא דין שמיני גופיה לענין זמן כדון ז' ימי החג אף שלא היה לו זמן בפני עצמו, אלא ש"מ שאי אפשר לברך זמן כל שבעה בחג השבועות.

יש שמישב קושיית האליה רבה: דלגבי זמן דתיקנו את זה לברך ביום שמחתו הו"א כיון שהו"א יום חול לא אמרינן זמן, לכן צריך קרא מיוחד לרבות, משא"כ לגבי תשלומי קרבנות כיון דתשלומין של ראשון אין צריך קרא לרבות, כך תירץ במגן גבורים אור"ח סימן קל"א.

וכן בשערי ציון אור"ח סימן תע"ג ס"ק ה' תמה על החק יעקב: וז"ל ולעניות דעתי לא נהירא כלל, דודאי אם יעשה הזמן לרגל יעבור על בל תוסיף ואיך יברך שהחיינו על זה.

ובשו"ת מהרי"ל דסקין בקונטרס אחרון סימן ה' אות נ"ד הקשה על החק יעקב: וז"ל ותמוה דהא אפילו בראש השנה וביום כפורים איבעיא ליה לגמ' עירובין מ' ע"ב אם מברך זמן כיון דלאו רגלים, כל שכן ימים שאחר עצרת דחול ניהו, ובפרט בזמן הזה דליכא קרבנות, ואפילו תימא דמצות הקבלת פני רבו מתקיים כל שבעה, אפילו הכל לא משמע שייברך על זה זמן, מצוה דאיכא במחילה, שהרי יכול הרב למחול על כבודו.

האם אשה מותרת להתפלל בליל שבועות מעריב מבעוד יום כיון שאינה מצווה על ספירת העומר?

הנה הט"ז אורח חיים סימן תצ"ד כתב מאחרין להתחיל ערבית בכניסת שבועות כדי שיהיו ימי הספירה תמימות.

ובמגן אברהם סימן תצ"ד דבלייל שבועות אין מקדשין על הכוס עד צאת הכוכבים דכתיב תמימות תהיינה.

יש לחקור האם נשים שפטרות מצות ספירת העומר מותרות להתפלל מוקדם או לעשות קידוש או דילמא אסורות דבעינן שהימים יהא תמימות.

הנה בשו"ת להורות נתן חלק ז' סימן ל"א כתב דנשים אע"פ שאינן חייבות במצוות ספירת העומר, כי הוא מצות עשה שהזמן גרמא, מ"מ גם הם צריכות להמתין ולא לקדש ולאכול עד צאת הכוכבים, כי חג השבועות מובדל משאר ימים טובים שזמנם מפורש בתורה, אבל בשבועות אינו כתוב זמן אלא אחר שבעה שבועות ממחרת הפסח, א"כ כיון שתלה הכתוב את זמן החג לכשילמו שבעה שבועות תמימות, לכן גם הנשים צריכות להמתין עד צאת הכוכבים אע"פ שאינם סופרות ספירת העומר, וכן לענין הדלקת הנרות אפילו לנשים שנוהגות שמדליקות בכל יום טוב מבעוד יום, מ"מ בלייל שבועות ידליקו אחר צאת הכוכבים, כיון שנהגו הנשים לברך שהחיינו בשעת הדלקה, הרי הן מקבלות קדושת עיצומו של יום וכקידוש הוא, ועיין בשו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן ק"א, וכן בשו"ת רבבות אפרים חלק סימן תנ"ט שסבירא להו דהדלקת נרות מותר להקדים מבעוד יום ע"ש טעמם.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יצחק אהרן הירשפעלד שליט"א מאנסי לזיכוי רבבות לרגל חג מתן תורה יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי הלציו ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון רבי בערל קרניאזל שליט"א ר"מ בישיבת בעלזא טלסטון לעילוי נשמת אביו הרב יצחק בן הרה"ג דוב בערל ז"ל נלב"ע ד' סיון תשס"ט ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת הגאון הצדיק פוסק הדור בעל המנחת יצחק ז"ע לרגל יומא דהילולא נלב"ע י"א סיון ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י נכדו

הזכות למתן תורה, תורמים לשיבת רצופות שכהכרעת גדולי ישראל שליט"א היא "זכות התורה" בימינו להוושע ולהתברך

1700-70-78-75

ישיבת רצופות
הקמת סדרי לימוד רצופות כל השנה כולה

קושיות וחקירות נפלאות בעניני לימוד התורה וברכת התורה

לימוד תורה לשמה

א איך יש מציאות ללימוד תורה שלא לשמה, הא מצוות צריכות כוונה, כך מקשה בשפת אמת פסחים נ', וכן באגלי טל בהקדמה ע"ב, מעדני אשר פרשת בלק תשס"ז

ב האם בזמן הזה יש מי שלומד תורה לשמה, החיד"א בספרו דבש לפי אות ת' בשם ר' חיים ויטאל ז"ל אם יאמר לך אדם שלומד תורה לשמה התנא רבי מאיר מכחישו דקאמר כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה ואנו אין רואים בזמננו מי שזוכה לדברים הרבה.

ג האם יש איסור דאורייתא להדפיס ספר של חידושי תורה כשמתכוין להתגדל בזה? הנה בשו"ת חתם סופר אר"ח סימן ר"ח, ועיין בספר חתם סופר חלק עשרת בחורים שחיך את דברי החת"ס, וכן בערוך השלחן יור"ד סימן רמ"ז ס"ק ל"ד כתב שיש איסור בזה וז"ל כל המחבר ספר ומתעבד במחשבתו לגדל שמו ובצה האלה האמורה במילי דאבות נגד שמה אבד שמה, ועובר על איסור תורה דדברים שבעל פה אי אתה רשאי לאמרו בכתב, ולא הותר אלא משום עת לעשות לה' הפרו תורתך, ואם אינו עושה את זה לה' הרי איסורו במקומו עומד, ויש הרבה חולקים שמותר כמו דמותו ללמוד תורה שלא לשמה, כך כתב בבית מאיר בהקדמה לאה"ע, וכן כתב באבן שלמה על הראב"ן סימן פ"ב דף ל"א, בשו"ת אפרקסתא דעניא ח"א סימן ב' מעדני אשר פרשת בלק תשס"ז

ד איך כתבו התוס' בברכות י"ז ע"א תענית ז' ע"א, סוטה כ"ב ע"ב שאסור ללמוד תורה לקנטר, הרי איתא בגמ' נזיר כ"ג ע"ב, סנהדרין ק"ה ע"ב וכן בהוריות י"ג ע"ב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה שבשכר מ"ב קורבנות שהקריב בלק הרשע זכה ויצא ממנו רות, חזינו להדיא דאפילו לקנטר מותר דהרי כל מה דהקריב בלק קרבנות כדי שבלעם יהא יכול לקלל את ישראל, כך מקשה המהרש"א בהוריות י' ע"ב, וכן בהגהות רא"מ הורב"ץ נזיר כ"ג ע"ב, וכן בבאר משה על מסכת נזיר כ"ג ע"ב, וכן בשפת אמת נזיר כ"ג ע"ב, מעדני אשר פרשת בלק תשס"ז

ה מי שמפרנס תלמיד חכם והתלמיד חכם לומד שלא לשמה האם התומך מקבל שכר שלם? החיד"א בספרו ראש דוד פרשת קדושים וכן כתב בחתם סופר פרשת אמור וכן בשו"ת בית שלמה יור"ד סימן צ"ד, מעדני אשר פרשת ויחי שנת תשס"ח

לימוד פלפול

ו איך היה מותר למשה ללמד תורה לעם ישראל פלפול כמבואר בגמ' נדרים ל"ח ע"א הרי איתא בגמ' דהמלמד תורה למי שאינו מצווה כאילו בא על נערה המאורסה? כך הקשה העינין יעקב סנהדרין נ"ט ע"א, וכן החיד"א בספרו פתח עינים סנהדרין נ"ט ע"א, מעדני אשר מתן תורה תשס"ח

ז מדוע מענישים מי שלא למד פלפול כמבואר בגמ' שבת ל"א ששואלין לעתיד פלפלת בחכמה הא ליכא חיוב ללמוד פלפול? כך הקשה החיד"א בספרו פתח עינים שבת ל"א, וכן נדרים ל"ח ע"א, מעדני אשר מתן תורה תשס"ח

ח האם מותר ליטול שכר על לימוד פלפול כיון שלא שייך לומר מה אני בחנם כיון שאינו מחויב? בספר שאילת דוד להגה"ק ר' דוד מקרלין זצ"ל בפסקי הלכות אישות ק"ד ע"ב, מעדני אשר פרשת ואתחנן תשס"ח

ט מדוע נהגו גדולי ישראל לעסוק בפלפול, הרי זה אינו נוגע למעשה, חתם סופר שבת ק"מ.

תורה בשמחה?

י מי שלומד תורה ביום טוב האם מקיים מצות שמחה? שו"ת שאנת אריה סימן ס"ט, מהרש"א פסחים ס"ח, מעדני אשר מתן תורה תשס"ז

יא האם יש איסור ללמוד תורה בלא שמחה אור החיים הקדוש ריש פרשת עקב, מעדני אשר פרשת עקב תשע"א

יב האם תורה שלומדים בלא שמחה אינו מגין על האדם מפרעניות כלי יקר פרשת תולדות, מעדני אשר פרשת עקב תשע"א

יג האם כתיבת דברי תורה גורם לשכחה, כך כתב בשו"ת כתב סופר יורה דעה סימן ק"ו דכתיבה גורמת השכחה בטבע, ויש חלקים עליו, מהרש"א ב"ב י' ע"ב, מעדני אשר מתן תורה שנת תשע"א

יד מדוע על מצות לימוד התורה אין כופין כמו שכופין בשאר מצוות? כך מקשה בשו"ת לבושי מרדכי אר"ח סימן ז' וכן בנחלת יהודה למרן אדמו"ר מצאנז זצ"ל ע"מ ר"ז וכן בנחלת צבי יור"ד סימן רמ"ה ס"ק ד', מעדני אשר פרשת ויקרא תשס"ז

טו האם בלימוד התורה אמרינן מצוות ליהנות ניתנו, רבי אברהם מן ההר נדרים מ"ז, וכן בט"ז יור"ד סימן רכ"א, וכן באגלי טל בהקדמה, ובשו"ת אבני נזר אור"ח סימן ס', וכן בשו"ת פני אריה סימן מ"ז, ובחיי אדם כלל ס"ב ס"ק ו', ובאמרי בינה שבת סימן י"ב, וכן בנתיבות חו"מ סימן ע"ב, מעדני אשר מקץ תשס"ט

טז האם על מצות לימוד התורה מותר לבזוז יותר מחומש מנכסיו? גמ' יומא ל"ה ע"ב, החפץ חיים בספרו לקוטי הלכות יומא ל"ה ע"ב, ובספרו אהבת חסד חלק ב' פרק כ' ס"ק ד', וכן שיטה מקובצת כתובות נ' ע"מ א' וכן החיד"א בספרו מדבר קדמות אות צ' ס"ק י"ט, וכן בשו"ת דברי מלכאל חלק א' סימן ק"ב, מעדני אשר ויצא תשע"א

יז איך יכול שאמורא אמר שאם היה מגרד לו כינים לא היה אפשר לו ללמוד, איתא בגמ' עירובין ס"ה ע"א אמר רבא אי קרצת כינה לא תנאי, וקשה מאוד הבנת הדברים, מעדני אשר פרשת ואתחנן שנה שלישית

יח איך אמרינן בגמ' סנהדרין כ"ו ע"ב שלימוד התורה מחליש כוחו של האדם, הרי אמרינן בגמ' עירובין נ"ד דהתורה מרפא את האדם? כך מקשה בקרן אורה תענית ז' ע"א, וכן בשו"ת דברי יציב יור"ד סימן כ"ה בסופו, וכן בפרדס יוסף פרשת תולדות ע"מ קצ"ה, מעדני אשר מתן תורה תשע"א

בעניני ברכת התורה

יט האם אשה צריכות לברך ברכת התורה כל פעם שלומדת, דבאיש כתבו התוס' שאין צריך לברך כל פעם כיון דמחויב ללמוד תורה כל היום אין מסיח דעתו, משא"כ אשה שאינה חייבת בתלמוד תורה מסיחה דעתה? כך הקשה הצ"ח ברכות י"א ע"ב, וכן בשיעור יעקב אור"ח סימן מ"ז, ובהלכות שלמה פרק ד' ס"ק ד', וכן בשו"ת משנה שכיר אור"ח סימן ט"ו, מעדני אשר פרשת ואתחנן תשס"ח

כ האם מותר לשמוע דברי תורה מחבירו או מקלטת בלא ברכת התורה, כיון דקימ"ל דהמהרהר בדברי תורה אין צריך לברך? ש"ע הרב סימן מ"ז ובשו"ת האלף לך שלמה אור"ח סימן ל"ה, וכן בשו"ת הלכות קטנות חלק ב' סי' קנ"ט וכן בשערי תשובה אור"ח סימן מ"ז, ול"כ הגאון רבי יצחק טייב בערך השלחן ס"ס מ"ז ול"כ בספר מנחת אהרן כלל ה' אות ל"ד, וכן בהלכות שלמה תפלה פרק ו' ס"ק ה', מעדני אשר מתן תורה תשע"ב

כא קלדנית שכותבת דברי תורה במחשב האם צריכה לברך, הלבוש אור"ח סימן מ"ז, וכן הט"ז אור"ח סימן מ"ז ס"ק ב', וכן בשו"ת רבי עקיבא איגרי מהדורה קמא סימן כ"ט, וכן בשו"ת שב יעקב אור"ח סי' מ"ח, וכן המשנה ברורה אור"ח סימן מ"ז ס"ק ד', מעדני אשר מתן תורה תשע"א

כב האם מותר לקרוא קריאת שמע בלא ברכת התורה? יוסף אומץ להחיד"א סימן ס"ו וכן בשיח השדה לבעל הארץ צבי שער ברכת ה' סימן א', וכן בקהלות יעקב על מסכת ברכות סו"ס י"ד, וכן בחיי אדם כלל ט' ס"ק ג', ועיין בדבר אברהם ח"א סימן ט"ז מה שכתב בזה, מעדני אשר פרשת בלק תשס"ח

כג האם מותר לקיים מצוה בלא ברכת התורה? כבורי יעקב סימן תרמ"ד ס"ק א', וכן בפסקי תשובה ח"ב סימן שנ"ג ס"ק ג', וכן במשנה ברורה סימן מ"ז ס"ק ז' ומקורו בגר"א אור"ח סימן מ"ז ס"ק י', וכן בשו"ת בצל החכמה ח"ד סימן ק"ג, מעדני אשר חג הסוכות שנה תשיעית

כד איך מברכים אשר בחר בנו מכל העמים הא רצה הקב"ה ליתן התורה לכל העמים? כך הקשה בחו"ט המשולש פרשת בראשית, וכן הקשה השואל ומשיב בספרו דברי שאול מהדורא תליתאי על הפסוק בפרשת וזאת הברכה ה' מסיני בא, וכן בלקוטי מהר"ח אור"ח סימן מ"ז, וכן הקשה בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סימן י"ז, וכן הקשה בשו"ת דברי יציב יור"ד סימן קס"ה, מעדני אשר מתן תורה תשס"ח

כה מדוע בברכת התורה מברכים שלש ברכות מה שלא מצאנו בשאר מצוות? כך מקשה ברבינו יונה, וכן המהרש"א בחדושי אגדות, וכן החיד"א בספרו פתח עינים, מעדני אשר מתן תורה תשע"ב

כו מדוע מברכים ברכת התורה הרי על דבר שמקיימים רק למניעת נזק אין מברכים? כך מקשה החיד"א בספרו ראש דוד פרשת בעליות, וכן בלב אריה חולין ק"ה, מעדני אשר מתן תורה תשע"ב

קושיות וחקירות נפלאות בעניני מעמד הר סיני וקבלת התורה

שבועת הר סיני

א) מה מהני מה שהשיעו את עם ישראל בהר סיני לקיים את התורה, הרי לא היו מצווים על השבועה? כן הקשה בתוספת רבינו פרץ נדרים כ"ה ע"א, וכן בשו"ת אבני נזר יור"ד סימן ש"ו אות ט"ז, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ט**.

ב) מדוע מי שאינו מקיים מצוה אינו עובר על בל יחל של שבועת הר סיני? כן מקשה בחזון איש יור"ד סימן ב' ס"ק כ"ז, **מעדני אשר תשס"ט פרשת ושא מתן תורה**.

ג) מה מהני מה שמשביעין קטן במעי אמו תהיה צדיק ואל תהי רשע, הא מושבע ועומד מהר סיני? כן הקשה המהרש"א בנדרים ח' ע"א וכן בנדה ל' ע"ב, וכן החיד"א בספרו פתח עינים נדה ל' ע"ב, וכן בשו"ת עמק יהושע בדרושים שבסוף הספר סימן ב', **מעדני אשר פרשת וחי תשס"ז**.

ד) איך למדין בגמ' נדרים ח' ע"א דנשבעין לקיים את המצוה מדוד המלך שנשבע לקיים המצוה הרי דוד המלך לא היה מחויב לקיים את התורה, כיון שאצלו לא היה הדור קבלוה באהבה שהרי היה קודם? כן מקשה בגר"י זרזין נדרים ח' ע"א, וכן בשו"ת פני מבין אור"ח סימן ר"א, וכן במנחת סולת מצוה רכ"ז, וכן בלקוטי אשכול בתשובות שבסוף הספר סימן כ"ה, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ז**.

חג השבועות

א) מדוע לא טלטלו את דוד המלך שמת בשבועות אגב בגדיו שהיה לבוש בהם? כן הקשה המגן אברהם אור"ח סימן ש"א ס"ק ד', וכן בטוריו זהב שם בשם השל"ה, וכן בתוספת שבת שם, וכן במחצית השקל שם, וכן בחתם סופר שנת ל' ע"ב, **מעדני אשר בשלח תשס"ח**.

ב) מדוע לא טלטלו את דוד המלך שמת בשבועות אגב הספר תורה שהיה קשור בזרועו? כן הקשה המהרש"ס בספרו דעת תורה אר"ח סימן ש"א ס"ק ד', וכן השואל ומשיב בספרו דברי שאול יור"ד סימן ש"ט, וכן בשו"ת חלקת השדה ח"ד סימן ה', וכן בשו"ת נגזי יוסף סימן ה', וכן במרגלית הים, סנהדרין כ"א ע"ב, וכן בלקוטי הגרשוני מערכת אונן, **מעדני אשר בשלח תשס"ח**.

ג) איך מותר לקרא תיקון ליל שבועות בלילה, הרי אסור ללמוד מקרא בלילה? **מעדני אשר מתן תורה תשס"ז**.

ד) האם יש חיוב להעיר את חבירו שנרדם בליל שבועות? **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

ה) מדוע נהגו לאכול מאכלי חלב בשבועות? הרמ"א אור"ח סימן תצ"ד ג', כל בו סימן נ"ב, וכן בארחות חיים להר"א מלוניל אות י"ג, המשנה ברורה אור"ח סימן תצ"ד ס"ק י"ג וכן בערוך השלח אור"ח סימן תצ"ד ס"ק ה', ספר דן ידיו להגה"ק רבי שמשון מאוסטרופוליא, וכן בבני יששכר מאמר סקלוי מ"ג אות מ"ב, אמרי פנחס אות שט"ו, שו"ת שם משמעון חלק א' סימן י"ד, בלקוטי הגרשוני אור"ח סימן תצ"ד אות ד', שו"ת שם משמעון חלק ב' סימן ד', **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

ו) איך מותר לעמוד בעת קריאת עשרת הדברות, הרי זה יביא לתעורמת המינים, שיאמרו שמזה שעומדים רק בעשרת הדברות, כך זה אמת, כן מקשה הרמב"ם בתשובות סימן רס"ג הוצאת פריימן, הובא בשו"ת האלי יעקב למהרי"ש סימן ל"ג, וכן החיד"א בספרו עין טוב סימן י"א, וכן בשו"ת דבר שמואל סימן רע"ז, וכן בשער אפרים שער ז' ס"ק ל"ז, וכן בלקוטי הגרשוני מערכת עשרת הדברות, וכן בשו"ת כפי אהרן סימן ל"ט, וכן בלקוטי מהר"ח בסדר קריאת התורה, וכן בשו"ת אגרות משה אור"ח חלק ד' סימן כ"ב, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

א) איך מבואר בגמ' שבת פ"ח ע"ב דבשעת מתן תורה חזרו ישראל י"ב מיל לאחוריהן, הרי בשבת ניתנה תורה, ועל שבת נצטוו כבר קודם מתן תורה במרה, ואיך יצאו חוץ לתחום בשבת, כן הקשה בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג ח"ג סימן ל"ד, וכן הרוקח בסימן רע"ח, וכן פנים יפות פרשת יתרו, ובחתיים סופר הנמ"ח שבת פ"ח ע"ב, וכן בשו"ת בנין שלמה חלק א' סימן י"ט בסופו, וכן בשו"ת תורת חסד סימן ל"ה ס"ק ו', וכן בשו"ת דברי מלכאל חלק ה' סימן י"ז, וכן בבלי חמדה פרשת יתרו, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ז**.

ב) איך ניתנה התורה לישראל בשבת, הרי היה מבואר בגמ' נדרים ל"ז ע"ב שאסרו ללמד דבר חדש בשבת? כן מקשה בספר שמנה לחמו חלק א' ע"מ כ"א, וכן בספר מעשה יחיאל פרשת תולדות, וכן בספר פני יצחק זוטא על מסכת פסחים דף ס"ו ע"א, **מעדני אשר מתן תורה תשע"א**.

ג) איך מהני קבלת התורה, הא דבר שאינו קצוב אין יכול האדם להתחייב? כן הקשה הבית הלוי פרשת יתרו בד"ה ועתה אם שמעו וכו', וכן בשדה חמד חלק ב' ע"מ, וכן הדברי יציב בספרו יציב פתגם שבועות ע"מ ר"ח, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

ד) מדוע לא רצו הגוים לקבל את התורה כיון דכתיב לא תרצת, הא ממילא מצווים על זה, דהויא אחד משבע מצווות בני נח? כן הקשה החיד"א בפתח עינים ע"ז ב' ע"ב וכן בגליוני הש"ס שם, ובבלי חמדה פרשת וזאת הברכה, שו"ת אמרי נועם סימן ד', וכן במשך חכמה פרשת ברכה עה"פ וורה, **מעדני אשר פרשת בראשית תשס"ט**.

ה) איך היו יכולים ישראל לטעון על קבלת התורה דזה היה באונס, הרי קימ"ל דינא דמלכותא דינא? כן הקשה המשנה למלך בספרו פרשת דרוש כ"ב, וכן החיד"א בספרו ככר לאדון ע"מ קע"ט, וכן בהקדמת מפרשי הים בספר ים התלמוד, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

ו) איך היו יכולים לטעון על קבלת התורה דזה היה באונס, הרי קימ"ל תלוה וזבין וזבין זבינא זביני? כן הקשה בשו"ת בית אפרים אה"ע בהקדמה, וכן בחתם סופר ע"ז ג' ע"א, וכן בפני שלמה שבת פ"ח, וכן בבית מאיר שבת פ"ח ע"א, וכן בשו"ת חמדת שלמה חו"מ סימן י"ג, וכן בשו"ת שואל ומשיב מהדורא ג' ח"א סימן ש"ג, וכן בשו"ת בית יצחק יור"ד ח"ב סימן ק' ס"ק י"ב, וכן בשו"ת מנחת יצחק חלק ו' סימן ק"ז, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

ז) מדוע לא קיבלו המלאכים את התורה מדין בר מצרא, שהרי הם קרובים לשמים? כן הקשה החיד"א בספרו פני דוד, וכן הקשה בשפתי מהר"ש פרשת בראשית, וכן ביציב פתגם על שבועות, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ט**.

ח) מדוע לא סירב משה לקבל את התורה כמו שסירב ללכת למצרים, כן מקשה החיד"א בספרו כסא דוד דרוש ד', וכן בספרו נחל קדומים פרשת יתרו, וכן בספרו פתח עינים אבות ע"מ פ"ד, **מעדני אשר מתן תורה תשס"ח**.

ט) האם משה רבינו לאחר מתן תורה לא היה כבוד פה כיון דנתרפאו כל המומין, מדרש רבה דברים פרק א', וכן באגרות דפיקא אות קס"ו, דרושות הר"ן דרוש ג', וכן ברמב"ן פרשת שמות, **מעדני אשר פרשת בעלותך תשס"ו במכתבים למערכת**.

משיב כהלכה

מחור זה נודב ונעך ע"י חידושי הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א בחקלן

- 1) הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי חזיר. בעל שאמר לאשתו הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי חזיר, והיא זינתה האם עכשיו כדי להציל עצמה והיא יכולה לאכול חזיר שאז הגט יחול ואולי גם מדין פיק"ו יאה מותר לה לאכול.
- 2) כיבוד אב לאחר מתן תורה. לפי המשך החכמה, וס"ל שעל גרות דמתן תורה נאמר גר שנתגייר כקטן שנולדו איך היה שייך לקיים מצוות כיבוד אב לאחר מתן תורה, הרי לפי"ד הכלל של גר שנתגייר כקטן שנולד נאמר גם בגירות של מתן תורה, וא"כ כבר לא היו קרובים ואף אחד לא היה יכול לקיים מצוה זו, הייתכן שהיה מצוה שנאמרה בסיני לא לאותו הדור.
- 3) קידושין במתן תורה. בספר המקנה בהקדמה לספרו כתב שהקידושין והנישואין בין ישראל להקב"ה הכל היה במתן תורה בזה שהקב"ה כפה הר כניגות, והינינו למו"י שחופה קונה, וצ"ע על דבריו הרי סוף סוף אין האשה מתקדשת בעל כרחו.
- 4) מנהג מאכלי חלב בשבועות. כתב המשנה ברורה בסי' תצ"ד סק"ב, בטעם שנהגו לאכול מאכלי חלב וזכר לכך שאחר מתן תורה נאסרו בכל הדינים ולא מצאו מה לאכול כ"א מאכלי חלב, כי בשר צריך שחיטה וכו' ולבשל בכלים חדשים כי הכלים שהיו להם מקודם שבישלו בהם באותו מעל"ע נאסרו להם ע"כ בחרו להם לפי שעה מאכלי חלב ואנו עושין זכר לזה, ולכאורה מדוע למאכלי חלב לא היו צריכים כלים חדשים ומה הרחיבו בזה, אם באותו מעל"ע לעת אכלו בכלים דברי איסור.
- 5) בביצה ז' ע"א מבואר שתרנגולת מטילה ביצה רק ביום ומבואר שם שסמוכים ע"ז לבירור דין, וא"כ אם נראה שתרנגולת הטילה ביצה לפנינו בבין השמשות האם נוכל להכריע שזה יום עכשיו בוודאי.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס בהגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תשרי הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות ענו.
6. אל חוזרים ומבקשים, השולחים בכתיב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס.

לברורים ומרטים נוספים בטלפון 057-31 54010.

הזוכה בחודש אייר הרב עדיאל מס שליט"א ירושלים

מכתבים למערכת

איך יכול להיות שהאיסור שלא להלין המת בירושלים דוחה פיקוח נפש וצריך למסור את הנפש על זה

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דתווב פברשת בחקותי ושלחתי דבר בתוכם ונתתם ביד איוב וברש"י הביא בשם הספרא ושלחתי דבר בתוכם, ועל ידי הדבר ונתתם ביד האויבים הצרים עליכם, לפי שאין מלינים את המת בירושלים, וכשהם מוציאים את המת לקברו, נתונים ביד איוב, דיש להקשות הרי פיקוח נפש דוחה כל התורה, ואיך יכול להיות שיש איסור להלין את המת בירושלים אף בזמן מלחמה כשיש סכנת נפשות, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א הומ"צ מחזיקי הדת
נראה לתרץ, ע"פ מה שהבאתם בשם שו"ת הרדב"ז בטעם הדבר דאין מלינין את המת בירושלים מפני הטומאה, ועיין בגמ' יומא כ"ג ע"א ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכת דמים, א"כ כל שכן כדי שלא יהא טומאה בירושלים מסרו נפשם.

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א ראב"ד וראש כולל תלמידי הכתב ספר הרב יעקב ישראל מיוזנער שליט"א לינזין
נראה להעיר, דהמגן אברהם בספרו זית רענן על התורה נמי הקשה כן, ותרין וז"ל מכת שאין מלינין המת בירושלים יצאו לחוץ לקברו והאויבים יהיו רחוק מן העיר ומכאן זה יצאו הקרובים ליד האויב כעובדא דרבי יוחנן בן זכאי.

הרה"ג שמעון פיינגובים שליט"א אשדוד
יש לציין מה שכתב זקני הרב שמעון ברגמן זצ"ל בספרו "דשנ"י מיקדי קדמא דירושלים כלשון הרב שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל בחסמכה לספדו בדפוסות הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל נתאספו הרבנים לרדן בצוואה שלו, וכתב שם שלא להלין אותו, וא"כ החליטו להלין אותו משום חשש פיקוח נפש, שהרי כל העיר יבואו ללוות אותו באמצע הלילה והנשים והילדים ישארו בביתם.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים
הרה"ג יצחק קדמון שליט"א שטלבו
נראה לתרץ, דהתורה ירדה לסוף דעתם של בני ישראל שימסרו נפשם על כבודה של מת ואע"פ שהם עוברים בעבירות המורות, וכמו שמצינו בגמ' נטעין נ"ז ע"ב שהבריונים היו פותחים את השער לכל מת שיוציאו לקברו ולא יניחו אותו בירושלים.

הבה"ח אברהם שוחט נ"ו ישיבת טשקונאבול בני ברק
נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב בשפתי חכמים שם וז"ל ואע"פ שעשו כל רעות לא היו מלינים את המת לפי שהארץ אינה יכולה שמסרתי מיד אם מלינין את המת, לפי הנ"ל את שפיר דמרינא אין צריך להוציא רק לא יכלו לסבול את הריח לכן הוציאו.

הרב דוד וויס שליט"א ירושלים
מה שהקשתם בשם הראשונים מה הדין מיוחד בירושלים שאסור להלין את המת הרי בכל מקום אסור, ותרצתם בכמה אופנים, נראה לציין עוד תירוץ שכתב בספר העיר והמקדש רבכל ערים אין איסור לא תלין על נפל או על גוי, אבל בירושלים גם כזה צריך לקבם.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפסק המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנינים נא להתקשר למערכת

בחסות:
MOR
פור יעוץ פוסכתנות
שירות לכל סוגי המשכנתאות
משכנתא חדשה | מיחזור הודלת משכנתא קיימת | הלוואות לכל מטרה | הלוואות שפופים ובינה | הלוואות דנויה | מימון באקצעות כרטיס אסראי | גרירת משכנתא |

מדוע היה צריך את הברכה של אוכל קמעה ומתברך במעויו כיון שהיה די תבואה
מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בפרשת בחקותי ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם, וברש"י דהברכה הוא אוכל קמעה ומתברך במעויו, דיש להקשות כיון שיש מאכל ומשתה די והותר כמו שכתוב קודם, א"כ מדוע צריך ברכה זו, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בני ברק מח"ס ג' א"י אורך
נראה לתרץ ע"פ מה שכתב בפלא יועץ ערך אכילה ושניה וז"ל כתבו חכמי המוסר שהאוכל יותר מכדי סיפוקו, כמה רעות עושה אחד שעובר על בל תשחית, ועוד שמאבד זמן האכילה, וזמן היציאה, ואם יתקלקל האצטומא והיו טרוד הרי שלשה זמנים, לפי זה אתי שפיר שאע"פ שיש די תבואה, יש ברכה שאוכל קמעה ומתברך במעויו וריווי זמן האכילה והיציאה, ויוכל ללמוד בזמן הזה.

הרה"ג בן ציון מיללער שליט"א ירושלים
נראה לתרץ ע"פ מה דמבואר בגמ' שריבוי האכילה גורם שיהיה עיף ויצטרכו לישן הרבה ויבטלו מהתורה לכן בא הברכה שאוכלו קמעה ולא יהיו עיפים, עוד נראה לתרץ, שהברכה של אוכל קמעה ומתברך במעויו וישאר להם הרבה תבואה ויוכלו למכור לאחרים בכסף ויתעשרו.

הרה"ג אברהם יוסף פרסטר שליט"א כולל עיני חסידיו בעלוא בית שמש
נראה לתרץ, שהברכה הוא שלא יהיו צריכים לעבוד קשה ולהכין כמיות גדולות של אוכל אלא קצת בלבד, ועל ידי זה לא יצטרכו לרדוף הרבה ולא להרוש הרבה.

הרב אברהם סיגלר שליט"א ירושלים
נראה לתרץ, דהברכה יהיה שבע, דלפעמים אף כשאוכל הרבה אינו שבע, והברכה שיאכל מעט וישבע.

מדוע מותר להשחית אילני סרק הרי הם עתידין לתת פירות
מה שהקשתם בשם אחרונים כיון דעתידין אילני סרק לעשות פירות, א"כ מדוע כתוב בתורה דרק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא, אותו תשחית, הרי כיון שאף אילני סרק עתידין לעשות פירות, א"כ שיהא איסור אף באילני סרק, מחשש מהרה שמא יבנה בית המקדש והאילני סרק יהיו אילני פירות, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטסטר
נראה לתרץ, כיון דהתורה התירה בפירוש אין כח ביד חכמים לאסור. מעדני אשר: הקשיא היה למה התורה התירה ולא חששה לזה שעתיד לעשות פירות.

הרב נפתלי עקשטיין שליט"א ירושלים
מה שתרצתם בשם אחרונים דכיון שהכל יהא עץ מאכל לא יהא איסור להשתמש בעץ מאכל, דבמה ישתמש, יש לציין דכן כתב בדברי מהרי"א על התורה פרשת בראשית על הפסוק ויאמר אלקים תדשא הארץ וגו'

האם באילני סרק לעתיד יצטרכו להמתין ג' שנים לערלה כדי שיהא מותר לאכול מהפירות
מה שהבאתם בשם שו"ת עמק הלכה חלק א סימן ס"ח שנסתפק מה יהיה הדין באילני סרק שעתידין לתת פירות לענין ערלה ונטע רבעי, מי נימא דכיון דאיסור ערלה הוא רק בג' שנים הראשונים לנטיעתן ואילנות אלו הרי הם זקנים יותר על כן לית בהו דין ערלה, וכמו באילן פרי שנטעו ולא גדל בג' שנים הראשונים שום פרי דבדאי ליכא בשנים הבאות דין ערלה גביה, והוא הדין באילני סרק, או נימא דשאני אילן פרי שלא גדל עליו פירות דע"כ היה ראוי שיטענו עליו פירות, וע"כ כיון שהמתין ג' שנים ראשונים שוב אין לו להמתין יותר, אבל אילן סרק שלא היה ראוי לטעון פירות, ועל כן יש לומר דרק מעת שהתחילו להוציא פירות מחייבים להמתין ג' שנים, והארכתם בזה.

הגאון רבי דוד לויסצין שליט"א ראש כולל החל תלמוד ת"א
הרב א. שניפלד שליט"א
נראה להעיר, הרי קי"ל יור"ד סימן רצ"ד ס"ק כ"ג דהיכא דנטעו לשם עצים ולא לשם פירות אין בזה דין ערלה, א"כ באילני סרק דבשעת נטיעתן נטעו לשם עצים, א"כ אין בהם דין ערלה כלל.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב יחיאל צבי עקשטיין שליט"א ביתר עילית
לרגל שמחת נשואי בנו
הבה"ח משה ניי"ז
עב"ג בת הרב יוסף וואלפין שליט"א
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב אברהם רייך שליט"א ליקווד
ליזכוי רבבות לרגל חג מתן תורה
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב יחזקאל ואלף שליט"א קרית יעאנו נתניה
ליזכוי רבבות לרגל חג מתן תורה
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב אביגדור שמדרא שליט"א בית שמש
לרגל שמחת הולדת בתו במוז"ט
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג חיים צבי הלפרין שליט"א בית שמש
חתן כ"ק מרן האדמו"ר מחוס שליט"א
לרגל שמחת הולדת בתו במוז"ט
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה
וברכת מזל טוב
לאביו הגאון רבי אברהם שליט"א
רב ואב"ד קהילת קונניץ ת"א

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי פנחס מנחם דאוויד שליט"א
ירושלים מח"ס דברי פנחס
ליזכוי רבבות לרגל חג מתן תורה
יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה